

Starzenie się społeczeństwa, spadek liczby mieszkańców oraz postępująca koncentracja ludności w największych ośrodkach miejskich stawiają przed samorządami wyzwania, które mogą wymagać gruntownej przebudowy obecnego modelu administracji lokalnej. Zdaniem Związku Powiatów Polskich odpowiedzią na te procesy powinno być stopniowe wzmocnienie roli powiatów jako poziomu zdolnego do efektywnego organizowania usług publicznych w zmieniających się warunkach demograficznych.

W przyjętym stanowisku samorządowcy zwracają uwagę, że Polska należy do najszybciej starzejących się i kurczących społeczeństw Unii Europejskiej. Przywołane dane wskazują, że mediana wieku mieszkańców kraju wynosi obecnie niemal 45 lat i jest o ponad 11 lat wyższa niż w momencie rozpoczęcia transformacji ustrojowej. Według prognoz liczba mieszkańców Polski może do 2060 roku zmniejszyć się do 28,4 mln osób. Jednocześnie procesom tym towarzyszy migracja ludności do największych aglomeracji, która pogłębia wyludnianie się mniejszych miast i gmin.

Autorzy dokumentu podkreślają, że konsekwencje tych zmian będą miały fundamentalny wpływ na organizację administracji publicznej, sposób finansowania usług publicznych oraz podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi szczeblami samorządu. Szczególnie narażone mają być gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, które już dziś zaczynają tracić potencjał niezbędny do wykonywania swoich zadań.

W stanowisku wskazano, że w przyszłości część samorządów może mieć trudności z utrzymaniem podstawowych usług publicznych, takich jak prowadzenie szkół i przedszkoli przy malejącej liczbie uczniów, organizacja pomocy społecznej czy utrzymanie infrastruktury komunalnej. W takich sytuacjach naturalnym rozwiązaniem może wydawać się przekazywanie realizacji zadań sąsiednim gminom. Zdaniem Związku Powiatów Polskich byłoby to jednak rozwiązanie osłabiające samorządność, ponieważ prowadziłoby do sytuacji, w której jedna wspólnota staje się odbiorcą usług świadczonych przez podmiot nieodpowiadający przed jej mieszkańcami.

Samorządowcy podkreślają również konieczność szczególnie wnikliwej oceny wszelkich zmian legislacyjnych, które mogłyby prowadzić do takich skutków. W stanowisku wskazano, że proponowane rozwiązania powinny być analizowane nie tylko pod kątem potencjalnych korzyści, ale również zagrożeń dla funkcjonowania samorządu terytorialnego.

Według ZPP zgodnym z zasadą pomocniczości sposobem zachowania istoty samorządności jest przenoszenie części kompetencji na wyższy poziom organizacji, które dysponują większym potencjałem do realizacji zadań publicznych. W ocenie autorów stanowiska właśnie powiaty posiadają odpowiednią skalę geograficzną i demograficzną, pozwalającą na efektywne organizowanie większości podstawowych usług publicznych, a jednocześnie pozostają naturalnym i rozpoznawalnym dla mieszkańców obszarem wspólnoty lokalnej.

W dokumencie zaproponowano rozpoczęcie realnej debaty nad wzmocnieniem roli samorządu powiatowego w całym systemie administracji publicznej. Jako pierwszy krok wskazano stworzenie możliwości przekazywania przez gminy swoich zadań na szczebel powiatowy w drodze porozumienia. Zdaniem samorządowców w niektórych przypadkach takie rozwiązania są już dziś niezbędne, a w przyszłości konieczne może okazać się ponowne zdefiniowanie ról gmin i powiatów w systemie samorządowym.

Związek Powiatów Polskich zwraca uwagę, że kryzys demograficzny nie jest problemem odległej przyszłości, lecz zjawiskiem, z którym wiele samorządów mierzy się już obecnie. W stanowisku

Kryzys demograficzny wymusi zmiany w samorządach? Powiaty apelują o nowy podział zadań

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: piątek, 19, czerwiec 2026 08:05

Rafał Rudka

Odsłony: 243

---

podkreślono, że kluczowe znaczenie ma przeprowadzenie zmian w sposób planowy i wyprzedzający, zanim skutki procesów demograficznych wymuszą działania podejmowane pod presją czasu.

W przyjętym stanowisku Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich wezwało rząd i parlament do podjęcia systemowych działań prowadzących do redefinicji zadań samorządowych oraz wypracowania modelu administracji lokalnej dostosowanego do obecnych i przyszłych realiów demograficznych. W ocenie samorządowców jednym z kluczowych elementów takiej reformy powinno być wzmocnienie roli powiatów jako naturalnego poziomu konsolidacji usług publicznych i realizacji zadań samorządowych.

Z pełną treścią stanowiska można zapoznać się [TUTAJ](#).